

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การศึกษาเปรียบเทียบปฐมสมโพธิภาษาบาลีฉบับล้านนา กับฉบับภาคกลาง	
ชื่อผู้เขียน	นายสมหวัง	อินทร์ไชย
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมล้านนา	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ศาสตราจารย์ ดร. อุดม รุ่งเรืองศรี	ประธานกรรมการ
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสาวภา เจริญขวัญ	กรรมการ
	รองศาสตราจารย์ สมหมาย เปรมจิตต์	กรรมการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวรรณกรรมพุทธประวัติภาษาบาลี จากต้นฉบับอักษรธรรมล้านนา ของวัดไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง จารปี พ.ศ. 2135 จำนวน 4 ผูก โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาเปรียบเทียบในด้านแนวคิดที่มีต่อประวัติของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไตรเรื่อง เนื้อหา และสำนวนภาษา ระหว่างคัมภีร์ปฐมสมโพธิภาษาบาลีฉบับล้านนากับฉบับภาคกลาง

จากการศึกษาค้นคว้าในประเด็นเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของวรรณกรรมพุทธประวัติภาษาบาลีที่แต่งในประเทศไทย พบว่า ได้รับอิทธิพลในด้านแนวคิดและธรรมเนียมนิยมในการแต่งจากประเทศลังกา โดยรับเข้ามาสองทาง คือ รับเข้ามาโดยผ่านดินแดนใกล้เคียง คือ พม่าและมอญ และรับเข้ามาโดยตรงซึ่งเกิดจากการเดินทางไปศึกษาพระธรรมวินัยและภาษาบาลีในประเทศลังกาของพระสงฆ์ในประเทศไทย ทำให้วรรณกรรมพุทธประวัติภาษาบาลีที่แต่งในประเทศไทยมีมากมายหลายเรื่องหลายสำนวน ต่างยุคต่างสมัยกัน แม้ว่าจะมีชื่อแตกต่างกัน แต่ทุกเล่มก็ดำเนินความเล่าถึงประวัติของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหมด และทุกเล่มมุ่งแสดงทัศนะที่มีต่อประวัติของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่สัมพันธ์กับคำสอนเดิมแท้ในพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทที่ว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นเป็นเพียงมนุษย์ธรรมดาที่ตั้งใจฝึกฝนอบรมตนเองหลายภพหลายชาติเป็นอนุกอนันต์ จนพัฒนาตนเองสู่จุดมุ่งหมายสูงสุดในชีวิต คือ เข้าสู่กระแสแห่งพุทธภาวะ

การศึกษาเปรียบเทียบด้านแนวคิดที่มีต่อประวัติของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าระหว่างคัมภีร์ปฐมสมโพธิภาษาบาลีฉบับล้านนากับฉบับภาคกลาง โดยรวมแล้วยังคงแนวความคิดที่มีต่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตามทัศนะของพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทอยู่ค่อนข้างมาก ความแตกต่างทางแนวคิดระหว่างคัมภีร์ทั้งสอง อยู่ที่การแทรกเนื้อความเข้ามาในคัมภีร์ ซึ่งฉบับภาคกลางได้แทรกเนื้อความ

ว่าด้วยต้นตระกูลแห่งสาขางศ์ซึ่งเป็นวงศ์ของพุทธโคดมเจ้าเข้ามา แต่ไม่ปรากฏเนื้อความนี้ในฉบับล้านนา ทำให้การมองพุทธประวัติในคัมภีร์ปฐมสมโพธิกับภาคกลางไปสัมพันธ์กับแนวคิดทำนองอัตชีวประวัติของบุคคล ซึ่งเน้นไปที่เหตุผลมุ่งไปสู่ความจริงเชิงประจักษ์มากขึ้น

สำหรับการศึกษาเปรียบเทียบในด้านโครงเรื่องและเนื้อหาของคัมภีร์ปฐมสมโพธิทั้งสองฉบับนั้น ได้ศึกษาใน 2 ประเด็น คือ ความเหมือนกัน และความแตกต่าง จากการศึกษาทำให้ทราบว่า ฉบับล้านนามีการดำเนินเนื้อความกระชับกะทัดรัดจนเพียงปริเฉทที่ 9 คือ ธรรมจักกัปปวัตตนปริวัตต์เท่านั้น ซึ่งมีลักษณะการดำเนินเรื่องคล้ายกับคัมภีร์พุทธประวัติฝ่ายสันสกฤต คือ “คัมภีร์ลิลิตวิستر” ส่วนฉบับภาคกลางดำเนินเนื้อเรื่องยาวกว่าฉบับล้านนาเพราะได้ขยายเนื้อความออกไปอีกหลายปริเฉท คือ ขยายเนื้อความตอนต้นจำนวน 2 ปริเฉท ได้แก่ วิวาทมงคลปริวัตต์ ปุพพภาค และวิวาทมงคลปริวัตต์ ปังณิมภาค และขยายเนื้อความต่อจากปริเฉทที่ 14 ธรรมจักกัปปวัตตนปริวัตต์ รวมเป็น 30 ปริเฉท

ในส่วนการศึกษาเปรียบเทียบด้านสำนวนภาษานั้น พบว่าลักษณะการใช้ภาษาบาลีทั้งสำนวนร้อยแก้วและร้อยกรอง ในด้านคำศัพท์และโครงสร้างทางไวยากรณ์ ฉบับล้านนาและฉบับภาคกลางใช้ได้ถูกต้องและเป็นระบบไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน ที่แตกต่างกันมีเพียงสำนวนภาษาในการดำเนินเรื่องของฉบับล้านนากระชับสื่อถึงผู้ฟังหรือผู้อ่านได้ทันที ส่วนฉบับภาคกลางมุ่งแสดงความไพเราะงดงามของภาษาเชิงวรรณคดี เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ฟัง เกิดความเลื่อมใสศรัทธาต่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ประการสุดท้าย เป็นการศึกษาถึงคุณค่าของคัมภีร์ปฐมสมโพธิภาษาบาลี โดยจำแนกคุณค่าออกเป็น 3 ประการ คือ คุณค่าทางวรรณกรรมพุทธศาสนา คุณค่าทางวรรณกรรมพิธีกรรม และคุณค่าทางศิลปกรรม คุณค่าทั้งสามประการนั้น เกิดจากความเคารพเลื่อมใสในสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นแบบอย่างทีประเสริฐ นำพาให้มีการสร้างสรรค์งานทางจิตรกรรมและประติมากรรมขึ้น โดยมีพุทธศิลป์เป็นแกนหลัก นอกจากนี้ ในล้านนา ยังมีการนำคัมภีร์ปฐมสมโพธิภาษาบาลีไปใช้เทศน์ในพิธีพุทธาภิเษก เพื่อสถาปนาความศักดิ์สิทธิ์ให้เกิดขึ้นแก่พุทธปฏิมากรอีกด้วย

This thesis is a study of the Buddha's biography in literary works in Pali from 4 fascicles of Lanna palm-leaf manuscripts of Wat Lai-Hin, Ko-Kha district, Lampang province, which were inscribed in 2135 B.E. The main objective of this study is to compare biographies of the Buddha in the Lanna Pali Pathamasambodhi and in the Central Thai version with the focus on the plot, subject matter and styles of writing.

It is found that the biographies of the Buddha in Pali, which were written in Thailand, were influenced by the concepts and writing styles from Sri Lanka. The influence came through two channels. First, it was passed on and spread from the neighbouring countries such as Myanmar and Pegu. The other way was attributed to the monks in Thailand who went to continue their study of Buddhism and Pali language in Sri Lanka. There are a number of various versions of literary works on the biography of the Buddha which were written in Thailand. Despite differences in the titles, all of the literary works reflect the attitudes and concepts of Theravada Buddhism which regards the Buddha as an ordinary person who, through practices of perfection in numerous lives as a Bodhisatta, attained Buddhahood, the highest goal in life.

The comparative study of Pali Pathamasambodhi in the Lanna and the Central Thai versions reveals that the concepts about the Lord Buddha in both versions were strictly based on the old Theravada Buddhism. The differences of concepts between the Lanna and the Central Thai versions lie in the subject matter about Sakya clan, which is present only in Central Thai version, with details depicting the Buddha as a historical figure.

With regard to the comparative study of plot and subject matter in the two versions, it is found that the Lanna version has no complete plot and has been shortened to have only chapter 9 [Dhammacakkappavattana Parivatta]. In addition, the theme is very similar to the biography of Buddha in the Sanskrit text [Lalitavistara]. In the Central Thai version, however, the plot and subject matter are absolutely complete and much longer than the Lanna version with the addition of two more chapters in the introduction [Vivahamangalaparivatta Pubbabhaga and Pacchimabhaga] and the expansion of chapter 14 [Dhammacakka Parivatta] that makes it a 30-chapter text.

As for the styles of writing, it is found that both versions are synthetically and semantically correct and complete. The difference is that in the Lanna version simple words for communication and expressions are used, whereas in the Central Thai version literary works are used so as to praise the Buddha.

Finally, the study also focuses on the values of Pali Pathamasambodhi as the Buddhist literature, as a literature for rituals and as a work of art. All of these values reflect the faith and respect the Buddhists have for the Buddha, the Perfect One, who inspires all creative works in paintings and sculpture. In addition, the Lanna version is often recited during auspicious occasions in order to bestow holiness and sacredness onto Buddha images.